

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Názov projektu	E-learning vo výchovno-vzdelávacom procese
Kód ITMS projektu	26110130184
Kód výzvy	OPV-2008/1.1/03-SORO
Číslo Zmluvy o poskytnutí NFP	142/2009/1.1/OPV
Prijímateľ	Základná škola Námestovo – Komenského ul. Komenského 495/33, 029 01 Námestovo

Učebné osnovy zo slovenského jazyka a literatúry pre 3.ročník ZŠ

(spracované v súlade so ŠVP Jazyk a komunikácia ISCED 1 – príloha)

2010

Slovenský jazyk a literatúra

6 hodín týždenne, 216 hodín ročne

Názov predmetu	Slovenský jazyk a literatúra
Časový rozsah výučby	6 hodín týždenne
Ročník	tretí
Škola	ZŠ Námestovo – Komenského ul.
Kód a názov ŠVP	ISCED 1
Stupeň vzdelania	primárne
Vyučovacia jazyk	slovenský

Charakteristika predmetu v 3. ročníku

Jazyk slovenský ako vyučovacia jazyk má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce. Je nesporné, že úroveň výsledkov vyučovania slovenčiny v praktickom živote nie je uspokojivá, ba ovládanie jazyka nie je na patričnej úrovni. Máme na mysli používanie spisovnej formy jazyka v úradoch, v televízii, v rozhlase, iných médiách a kultúrnych ustanovizniach. Príčin je hneď niekoľko. Jazyk musí žiak dobre poznať, aby ho mohol dobre využívať, aby ním mohol myslieť, cítiť. Bez jazyka niet komunikácie, je stavebným materiálom nášho konania, je pilierom vedomostí. Každá zložka jazyka vplýva na jazykový prejav žiaka a odráža sa v jeho myslení. Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie. Pri jednotlivých tematických celkoch sa neuvádza časová dotácia. Učiteľ je kompetentný určovať a upravovať si dotáciu hodín podľa podmienok v danej triede.

Ciele vyučovacieho predmetu v prepojení na kľúčové kompetencie

Cieľom jazykového vyučovania je naučiť žiakov nielen základné pojmy a poučky, ale naučiť ich myslieť v súvislostiach, komunikovať (ústne a písomne) na primeranej úrovni a naučiť ich rozumieť jazykovým prejavom z obsahovej stránky. Nezanedbateľnou je i literárna zložka jazyka. Prostredníctvom nej sa žiaci zoznamujú s literárnymi dielami a ich tvorcami a vytvárajú si k nim kladný vzťah.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka je predovšetkým:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania)
- poskytovať bohaté skúsenosti s významom – komunikačnou a vzdelávacou funkciou písanej reči
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfolologickej, syntaktickej a štylistickej
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma
- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme
- prehlbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa
- jazykové prostriedky vedieť vzájomne prepájať v jazykovom systéme

- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej)

Ďalej chceme vyučovaním slovenského jazyka a literatúry rozvíjať a posilniť kvalitu spôsobilostí:

- čitateľskú gramotnosť
(klásť dôraz nielen na umelecký, ale aj vecný text a využívať rôzne techniky a druhy čítania s porozumením)
- komunikačné spôsobilosti žiakov v ústnom a písomnom prejave (funkčne používať jazyk v komunikačných situáciách, osvojiť si verbálne i neverbálne výrazové komponenty, adekvátne interpretovať komunikačnú situáciu, veku primerane ovládať schopnosť ústnej a písomnej komunikácie).

Obsah vzdelávania

V 3. – 4. ročníku obsah učebného predmetu je určený nasledovne:

✓ označuje pojem, ktorý sa zavádza v danom ročníku alebo ročníkoch.

☞ označuje pojem, ktorý bol už zavedený a ďalej sa s ním pracuje.

Písanie	3. – 4. ročník
samohlásky	☞
dvojhlásky	☞
spoluhlásky	☞
arabské číslice	☞

Zvuková rovina jazyka a pravopis	3. – 4. ročník
abeceda	✓
písmená: malé, veľké, písané, tlačené	☞
hlásky, slabiky, slová	☞
delenie hlások	☞
samohlásky – spoluhlásky – dvojhlásky	☞
samohlásky	☞
krátke – dlhé	☞
spoluhlásky	☞
tvrdé – mäkké	☞
dĺžeň, mäkčeň, vokáň	☞
bodka, otáznik, výkričník, čiarka, zátvorka, dvojbodka	☞

melódia vety	☺
oznamovacej, opytovacej, rozkazovacej, želacej, zvolacej	☺
bodkočiarka	✓
úvodzovky	✓
priama reč, uvádzacia veta	✓
slabikotvorné hlásky -l, -ĺ, -r, -ř	☺
výslovnosť	✓
výslovnosť a výskyt ä	☺
spodobovanie	✓
obojaké spoluhlásky	✓
vybrané slová – príbuzné slová	✓
rozdeľovanie slov na slabiky	✓
rozdeľovanie predponových slov	✓
slabičné a neslabičné predpony	✓

Významová/lexikálna rovina	3. – 4. ročník
predpona	✓
odvodené slová	✓
synonymá	✓
antonymá	✓
ustálené slovné spojenie	✓
slovníky	✓

Tvarová/morfologická rovina	3. – 4. ročník
skloňovanie	✓
pád – pádové otázky	✓
podstatné mená	✓

všeobecné/vlastné	✓
rod	✓
mužský, ženský, stredný	✓
číslo	✓
jednotné, množné	✓
pád	✓
prvý, druhý, tretí, štvrtý, šiesty, siedmy	✓
prídavné mená	✓
zhoda v rode, čísle, páde	✓
zámená	✓
osobné – základné, prívlastňovacie	✓
číslovky	✓
základné	✓
radové	✓

Tvarová/morfologická rovina	3. – 4. ročník
slovesá	✓
časovanie	✓
prítomný čas	✓
minulý čas, budúci čas	✓
osoba 1., 2., 3.	✓
číslo	✓
čas	✓
minulý, prítomný, budúci	✓
neurčitok	✓
predložky	✓
spojky	✓
častice	✓

citoslovcia	✓
-------------	---

Syntaktická /skladobná rovina	3. – 4. ročník
jednoduchá veta	☺
vety podľa obsahu	☺
oznamovacia	☺
opytovacia	☺
rozkazovacia	☺
želacia	☺
zvolacia	☺

Sloh	3. – 4. ročník
pozdrav	☺
oslovenie	☺
tykanie/vykanie	☺
predstavenie sa	☺
privítanie	☺
rozlúčenie	☺
prosba/želanie	☺
poďakovanie	☺
ospravedlnenie – ústne	☺
ospravedlnenie s vysvetlením	☺
vyjadriť súhlas/nesúhlas	☺
blahoželanie – ústne/písomne	☺

Sloh	3. – 4. ročník
adresa	☺

pohľadnica	👍
súkromný list – písomne	👍
tvorba otázok (žiadosť o informáciu)	👍
rozhovor	👍
začiatok a koniec telefonického rozhovoru	👍
osnova	👍
rozprávanie – ústne	👍
opis predmetu – ústne	👍
opis ilustrácie/obrázka – ústne	👍
nápis	👍
nadpis	👍
odsek	✓
jednoduché rozprávanie – ústne/písomne	✓
úvod, jadro, záver	✓
časová postupnosť v rozprávaní	✓
opis – ústne/písomne	✓
predmetu	✓
obrázku/ilustrácie	✓
osoby	✓
umelecký a vecný text	✓
názor	✓
diskusia	✓
argument	✓
krátke správy	✓
SMS, e-mail	👍
oznam	✓
správa	✓
pozvánka	✓

plagát	✓
vizitka	✓
kľúčové slová	✓
koncept	✓
reprodukcia ústna	✓
cielený rozhovor (interview)	✓
inzerát	✓
reklama	✓

Všeobecné pojmy	3. – 4. ročník
ilustrácia	👍
autor/spisovateľ	👍
čitateľ/divák	👍
kniha	👍
časopis	👍
noviny	👍
knižnica	👍
text	👍
bábkové divadlo	👍
bábka	👍
umelecká literatúra	✓
poézia	✓
próza	✓
divadelná hra	✓
literatúra pre deti	✓
televízia	✓
rozhlas	✓

film	✓
hlavná myšlienka	✓

Literárne žánre	3. – 4. ročník
vyčítanka	👍
hádanka	👍
báseň	👍
ľudová pieseň	👍
príslovie	✓
porekadlo	✓
pranostika	✓
bájka	✓
rozprávka	👍
ľudová	✓
autorská	✓
povešť	✓
komiks	✓

Štylizácia textu	3. – 4. ročník
zdrobnenina	👍
prirovnanie	✓
dialóg	✓

Štruktúra diela	3. – 4. ročník
nadpis	👍
verš	✓
strofa	✓

odsek	✓
kapitola	✓
literárna postava:	✓
hlavná postava	✓
vedľajšia postava	✓
dej	☺

Metrika	3. – 4. ročník
rým	✓

Prehľad tematických celkov

Tematický okruh	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Písanie	Zdokonaľovanie písania abecedy	Vedieť napísať písmená abecedy a arabské číslice /tlačené, písané/
Zvuková rovina jazyka a pravopis	Zdokonaľovať výslovnosť, slabikovanie, melódiu vety	Vedieť rozdeliť slová na slabiky, oddeliť predponu, poznať slabičné a neslabičné predpony. Vedieť prečítať priamu reč
Významová/lexikálna rovina		Vedieť tvoriť nové slová pomocou predpôn.
Tvarová/morfologická rovina	Správne určiť slovné druhy vo vete	Poznať ohybné slovné druhy pomocou otázky.
Sloh	Správne gramaticky sa vyjadrovať	Vedieť veku primerane komunikovať verbálne a neverbálne, vedieť opísať predmet, obrázok, napísať oznam, správu,..
Literatúra	Po príprave správne, plynule a s porozumením čítať nahlas aj potichu. Výrazne čítanie a recitovanie	Vedieť pracovať s pojмами, odlišovať prozaické a básnické texty, zreprodukovať a dramatizovať časť rozprávky, dokončiť začatý príbeh, tvoriť

<p>úryvkov.</p> <p>Pri hlasnom čítaní dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť.</p> <p>Pamätanie si potrebných faktov.</p> <p>Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.</p> <p>Prerozprávanie obsahu.</p> <p>Vyjadrenie svojich pocitov a zážitkov z prečítaného textu.</p> <p>Tvoriť jednoduché rýmy.</p> <p>K danému textu vedieť vytvoriť výstižný nadpis.</p> <p>Práca s textom – zmeniť záver</p>	<p>jednoduché rýmy, orientovať sa v školskej a verejnej knižnici</p> <p>Žiak musí vnímať text a rozumieť mu – pochopiť text.</p> <p>Dokázať spracovať aj také informácie z neznámeho textu, ktoré v ňom nie sú rozoznateľné na prvý pohľad.</p> <p>Vedieť vyhľadať podstatné informácie.</p> <p>Dokázať kriticky hodnotiť a formulovať hypotézy založené na konkrétnych vedomostiach.</p>
--	---

Stratégia vyučovania

Voľba vyučovacích metód, foriem, techník je v kompetencii učiteľa, hlavným kritériom ich výberu by mala byť miera efektivity plnenia vyučovacieho cieľa, pričom je žiaduce vhodne využívať alternatívne, aktivizujúce a progresívne formy a metódy vyučovania. Vybrané metódy, formy majú byť veku primerané a majú podporovať motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Odporúčame používať:

- ❖ metódy získavania štylistických vedomostí (poznávanie sprostredkované učiteľom, pozorovanie ukážkových jazykových prejavov a ich analýza, posudzovanie textov z bežnej komunikačnej praxe)
- ❖ metódy nácvičné – slohové cvičenia nižšieho typu (odpisovanie, napodobňovanie, imitovanie, mechanická reprodukcia, práca s otázkami, práca s básnickým textom, spojenie výtvarného prejavu s rozprávaním, práca s ilustráciami a obrázkami) a slohové cvičenia vyššieho typu (štylizačné, textové).

Na základe interakcie medzi účastníkmi edukačného procesu odporúčame metódy:

- ❖ dvoj pólovej interakcie žiak – obsah (tiché čítanie s porozumením, samostatné riešené jazykové cvičenia, samostatné zhotovovanie projektov, produkčné textové cvičenia)
- ❖ troj pólovej interakcie žiak – spolužiaci – obsah (partnerské vyučovanie, práca v skupinách, kooperatívne vyučovanie)
- ❖ štvor pólovej interakcie učiteľ – žiak – spolužiaci – obsah (rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, názorno-demonštračné a manipulačné metódy, beseda, debata, diskusia, dramatizácia, tvorivá dramatika, metódy rozvíjania kritického myslenia, zhotovovanie projektov, didaktické hry, metódy využívania IKT)

Na základe cieľovej zameranosti odporúčame metódy:

- ❖ utvárania jazykovej kompetencie žiaka (riadený indukčný rozhovor, pozorovanie, kognitívne jazykové cvičenia, aplikatívne jazykové cvičenia, riadený deduktívny rozhovor, štylizované cvičenia, cinquain, pojmová mapa)
- ❖ rozvíjania komunikačných zručností žiaka (cvičenia na rozvíjanie fonematického sluchu, štruktúrované počúvanie, zvukové hádanky, štruktúrované čítanie, cloze test, výzvovo-otázkové podnety, imitácia hovorená alebo písaná, pantomíma, reprodukcia textu, dramatizácia textu, rôzne dychové, hlasové a artikulačné cvičenia, cvičenia na funkčné používanie poprijazykových prostriedkov, výrazné čítanie, dialogizované čítanie, invenčné a selekčné cvičenia (štylizované, brainstorming, zhlukovanie, tvorivá vizualizácia), nácvik konverzačných rituálov, rolový dialóg, rečnícke cvičenia, rôzne námetové hry, situačné a inscenačné metódy, kompozičné cvičenia, kompozično-štylizované cvičenia, tvorivé písanie, metódy úpravy a opravy textov, metódy publikácie žiackych produktov (autorská stolička, príspevky do školského časopisu Kométa, nástenky, autorské knihy)
- ❖ formovania komunikačných a osobnostných postojov a hodnôt (komparačné cvičenia, skupinová diskusia, kooperatívne aktivity, voľné písania, tvorivé písanie)
- ❖ diagnostikovania komunikačnej kompetencie žiaka (kontrolné jazykové cvičenia, hodnotiaci komplex výzvovo-otázkových podnetov, diagnostické využitie pojmovej mapy, kontrolné testy, participačné pozorovanie, hodnotenie súvislých hovorených a písaných produktov žiaka, portfólio zavedené už od 1. ročníka)

Na základe obsahu odporúčame:

- ❖ jazykové cvičenia (výslovnostné, pravopisné, lexikálne, morfológické, syntaktické, kombinované)
- ❖ a slohové cvičenia.

Učebné zdroje

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov:

Slovenský jazyk pre 3. ročník

Čítanka pre 3. ročník

Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo (Palenčárová – Kesselová – Kupcová)

Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax a iná odborná literatúra, slovníky, odborné časopisy napr. NOTES (Nové osvedčené tvorivé efektívne stratégie), detské časopisy

Kľúčové kompetencie

- ❖ kompetencia k celoživotnému učeniu sa
- ❖ kompetencie v oblasti IKT
- ❖ kompetencie riešiť problémy
- ❖ kompetencie občianske
- ❖ kompetencie smerujúce k iniciatívnosti

Prierezové témy

- ❖ osobnostný a sociálny rozvoj
- ❖ environmentálna výchova
- ❖ ekologická výchova
- ❖ ochrana života a zdravia
- ❖ tvorba projektu a jeho prezentácia

Hodnotenie žiakov

Na hodnotenie predmetu vychádzame s Metodických pokynov č. 7/ 2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neoporovnáваме výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 3. ročníka je pozitívne hodnotiť . V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známkami.